

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

28 august 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii:

Tatiana Vieru
Ion Corolevski, Ion Druță
Sveatoslav Moldovan, Iuliana Oprea

judecând recursul declarat de Ministerul Finanțelor al RM, în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată a lui Cisteacov Alexandr împotriva lui Cazimir Vitalie, intervenineți accesorii Musteață Elizaveta și Ministerul Finanțelor al RM privind declararea valabilității actului juridic și recunoașterea dreptului de proprietate asupra automobilului,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2014,

C O N S T A T Ă :

La 08.05.2013, Cisteacov Alexandr s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Cazimir Vitalie și Zorcov Maxim, intervenienți accesorii Musteață Elizaveta și Ministerul Finanțelor, cu privire la declararea valabilității actului juridic și recunoașterea dreptului de proprietate asupra automobilului.

În motivarea acțiunii reclamanul a indicat, că la 18 iunie 2010 a procurat de la Cazimir Vitalie și Zorcov Maxim automobilul de model „Volkswagen Touran” cu nr/î C OL 156, anul producerii 2003, la prețul de 7 500 euro. La momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare a automobilului i-a fost transmis automobilul și actele acestuia, iar Cazimir Vitalie i-a eliberat o procură cu toate drepturile asupra automobilului. Indică, că din diverse motive nu și-a înregistrat dreptul asupra automobilului. Când s-a prezentat la Direcția principală înregistrare a transportului și calificare a conducătorilor auto pentru a-și înregistra dreptul asupra automobilului, i s-a refuzat pe motiv că pe numele proprietarului Cazimir Vitalie, la demersul executorului judecătoresc, au fost aplicate interdicții de înstrăinare a mijloacelor de transport în scopul executării documentului executoriu.

Solicită reclamantul recunoașterea valabilității actului juridic, încheiat între Cazimir Vitalie și Cisteacov Alexandr, privind vânzarea-cumpărarea automobilului de model „Volkswagen Touran” cu nr/î C OL 156 la data de 18.06.2010 și recunoașterea dreptului de proprietate asupra automobilului după Cisteacov Alexandr.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 noiembrie 2013, acțiunea a fost admisă parțial, fiind dispusă recunoașterea dreptului de proprietate a

lui Cisteacov Alexandr Vladimir asupra automobilului de model Volkswagen Touran, n/î C OL 156. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea hotărîrii în partea admiterii acțiunii, instanța de fond a invocat prevederile art. 320 alin. (1) CC, concluzionînd că prin probele administrate, se confirmă cu certitudine că reclamantul a posedat, folosit și dispus de automobilul litigios după bunul său plac din momentul eliberării procurii, iar restricțiile de înstrăinare a automobilului au fost aplicate cu mult mai tîrziu după procurarea automobilului.

Referitor la cerința de declarare a valabilității actului juridic, instanța de fond a considerat-o neîntemeiată, din motiv că una din condițiile valabilității actului juridic ține de forma actului juridic, care conform prevederilor art. 210 CC, trebuie să fie încheiat în scris dacă valoarea obiectului depășește 1 000 lei.

La 25.11.2013, Ministerul Finanțelor a declarat apel împotriva hotărîrii primei instanțe, solicitînd admiterea apelului, casarea hotărîrii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 noiembrie 2013 și emiterea unei noi soluții de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea apelului, apelantul a invocat că la emiterea hotărîrii, instanța de fond nu a analizat multilateral și multiaspectual probele aduse de părți în cadrul procesului și nu a respectat cerințele prevăzute de art. 239-240 CPC. De asemenea, nu au fost constatate circumstanțele de fapt al pricinii, iar prima instanță a aplicat și a interpretat eronat normele de drept material și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță ca fiind stabilite. Instanța nu a argumentat din ce motive respinge ca neîntemeiate argumentele pîrîților referitor la faptul că pretențiile reclamantului nu cad sub incidența prevederilor legale, iar circumstanțele de fapt și de drept invocate, la fel și probele prezentate de reclamant, nu conferă consecințe legale în vederea recunoașterii dreptului de proprietate. Menționează că instanța nu a indicat în baza cărui fapt s-a recunoscut dreptul de proprietate a lui Cisteacov Alexandr. Actul juridic urma a fi încheiat în scris, iar proba cu martori nu poate fi admisă. Certificatul de înmatriculare poate fi unica probă pertinentă în acest litigiu.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2014, a fost respins apelul declarat de Ministerul Finanțelor al RM și menținută hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 noiembrie 2013.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului. Totodată, a fost indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărîre legală și întemeiată.

Considerînd ilegală decizia instanței de apel, la 01.04.2014, Ministerul Finanțelor al RM a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 04.03.2014 și hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08.11.2013 și emiterea unei noi hotărîri de respingere integrală a acțiunii.

În argumentarea recursului recurentul a invocat neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată și interpretarea eronată a legii.

În speță, recurentul a reiterat argumentele invocate și în cererea de apel.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificînd, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că acesta urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

În conformitate cu art. 445 alin (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

La examinarea litigiului atît instanța de fond, cît și cea de apel au interpretat eronat normele de drept material și, în consecință, au adoptat hotărîri ilegale. Totodată, în speță sunt stabilite fapte suficiente pentru a da o soluție nouă de respingere integrală a cerințelor înaintate de Cisteacov Alexandr.

Potrivit materialelor cauzei, automobilul de model „Volkswagen Touran” cu nr/î C OL 156, a fost înmatriculat la data de 10.12.2009 după Cazimir Vitalie, fapt confirmat prin informația de la ÎS „CRIS Registru”, Direcția înregistrare a transportului și calificarea conducătorilor auto (f.d. 30).

La 18.06.2010, proprietarul automobilului Cazimir Vitalie i-a eliberat lui Cisteacov Alexandr o procură generală cu toate drepturile asupra automobilului, inclusiv și dreptul de al înstrăina și a înregistra automobilul pe numele său (f.d. 5).

Ulterior, Cisteacov Alexandr s-a adresat la Direcția înregistrare a transportului și calificarea conducătorilor auto în vederea înregistrării dreptului de proprietate asupra automobilului de model „Volkswagen Touran” cu nr/î C OL 156, drept conferit de procura din 18.06.2010, însă i s-a refuzat, din motiv că asupra acestui automobil sunt interdicții de înstrăinare aplicate prin încheierile executorilor judecătorești din 23.12.2011, 07.05.2012, 01.11.2012 și 10.04.2013.

Totodată, Colegiul constată că interdicțiile asupra automobilului în cauză au fost aplicate după ce Cazimir Vitalie a eliberat procura.

Cisteacov Alexandr a înaintat în instanța de judecată cerere împotriva lui Cazimir Vitalie, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor și Musteață Elizaveta, prin care a solicitat declararea valabilă a actului juridic încheiat privind vînzarea - cumpărarea automobilului și recunoașterea dreptului de proprietate asupra acestuia.

Instanța de fond a admis parțial acțiunea înaintată de reclamant și a recunoscut dreptul de proprietate a lui Cisteacov Alexandr Vladimir asupra automobilului de model Volkswagen Touran, n/î COL 156, iar instanța de apel a menținut această soluție.

Astfel, după cum atestă actele cauzei, reclamantul a înaintat două cerințe: declararea valabilității actului juridic (vînzarea-cumpărarea) și recunoașterea dreptului de proprietate.

Instanțele au admis doar cerința de recunoaștere a dreptului de proprietate.

Recurentul contestă soluția instanțelor doar în partea admiterii acțiunii reclamantului și, prin urmare, Colegiul v-a supune aprecierii legalitatea deciziilor doar în partea contestată, adică în partea recunoașterii dreptului de proprietate asupra automobilului.

Potrivit art. 315 alin. (1) CC, proprietarul are drept de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunului.

În conformitate cu prevederile art. 320 alin. (2) CC, dreptul de proprietate se poate dobîndi, în condițiile legii, prin ocupațiune, act juridic, succesiune, accesiune, uzucapiune, precum și prin hotărîre judecătorească atunci cînd aceasta este translativă de proprietate.

Potrivit art. 321 alin. (1) CC, dreptul de proprietate este transmis dobânditorului în momentul predării bunului mobil dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile normelor de drept evocate supra, Colegiul constată că legiuitorul expres a indicat că dreptul de proprietate se poate obține doar în condițiile legii.

La caz, se dispută dreptul de proprietate asupra unui automobil, adică asupra unui bun mobil.

Potrivit pct. 2 din Regulamentul cu privire la Registrul de stat al transporturilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1047 din 08.11.1999 (în continuare Regulament), Registrul transporturilor este un sistem informațional automatizat unic, care cuprinde informația tehnică, economică și juridică despre mijloacele de transport auto și moto, tractoarele, mașinile și mecanismele specializate pentru construirea drumurilor, pentru ameliorări, mașini agricole și mecanisme, remorci pentru ele, navele flotei de capacitate mică (în continuare – vehiculele), agregatele staționare și mobile având motoare cu ardere internă și unele agregate numerotate (în continuare – agregatele), precum și despre posesorii acestora.

Potrivit pct. 7 al Regulamentului, Registrul transporturilor are drept scop acumularea și actualizarea informației despre fiecare vehicul (agregat), despre dreptul de proprietate și alte drepturi patrimoniale asupra acestora, despre titularii de drepturi, despre titlurile de proprietate, despre tranzacții cu vehicule și alte temeieri pentru generarea, modificarea, suspendarea și încetarea drepturilor.

Punctul 8 prevede că Registrul transporturilor are ca sarcini principale asigurarea protecției și recunoașterii publice a drepturilor de proprietate, de posesie și de folosință asupra vehiculelor.

Astfel, Colegiul constată că dreptul de proprietate asupra unei unități de transport este ținut de Registrul de stat al transporturilor.

Potrivit pct. 10 al Regulamentului, Registrul transporturilor reprezintă un sistem complex de evidență și cuprinde următoarele contururi:

- "A" – "Evidența vehiculelor";
- "B" – "Evidența agregatelor cu numere de fabricare";
- "C" – "Evidența titularilor de drepturi";
- "D" – "Evidența admiterii la exploatare a vehiculelor";
- "E" – "Evidența restricțiilor la împuterniciri";
- "F" – "Evidența executării legislației cu privire la asigurări";
- "G" – "Evidența executării legislației fiscale";
- "H" – "Evidența accidentelor rutiere";
- "I" – "Evidența eliberării de licențe către transportatorii auto".

Potrivit pct. 20, conturul "C" ține evidența proprietarilor de vehicule (agregatelor) și a altor titulari de drepturi, precum și a circumstanțelor de apariție și încetare a drepturilor respective.

Punctul 22 prevede că transmiterea în folosință provizorie a vehiculelor către alte persoane și eliberarea pe numele lor, pe durata valabilității contractelor (procurilor) respective, a certificatelor de înmatriculare sau certificatelor de înmatriculare provizorii nu conduce la încetarea dreptului de proprietate al titularilor.

La caz, Colegiul constată că, potrivit adeverinței eliberate de ÎS „CRIS „Registru”, Direcția înregistrare a transportului și calificarea conducătorilor auto

nr. 1698VP din 12.07.2013, titularul dreptului de proprietate asupra automobilului „Volkswagen Touran”, n/î C OL 156, este Cazimir Vitalie.

În același timp, eliberarea procurii de către titularul de drept pe numele unui terț, nu conduce la încetarea dreptului de proprietate asupra automobilului. Or, potrivit art. 252 alin. (1) CC, procura este înscrisul întocmit pentru atestarea împuternicirilor conferite de reprezentat unui sau mai multor reprezentanți.

Astfel, deși reclamantului Cisteacov Alexandr i-a fost eliberată procura prin care era împuternicit să dispună de toate drepturile asupra automobilului, acest înscris nu-i conferă și dreptul de proprietate asupra bunului dat, ci doar posibilitatea de a efectua acte care în final ar conduce la obținerea acestui drept, cum ar fi înstrăinarea automobilului din numele proprietarului.

În acest sens, eliberarea procurii nu echivalează cu perfectarea actului de vânzare-cumpărare, chiar dacă aceste două acte juridice deseori sunt confundate, or, ele au efecte juridice total diferite.

În ceea ce ține de afirmațiile reclamantului, reținute între altele și de instanțele ierarhic inferioare drept temei de recunoaștere a dreptului de proprietate, cum că Cisteacov Alexandr a posedat și a folosit automobilul litigios, precum și a dispus de el după bunul său plac, încheind contracte de asigurare din nume propriu, Colegiul le consideră neîntemeiate și lipsite de consistență juridică.

Or, eliberarea procurii conferă o multitudine de drepturi asupra unui bun, însă toate aceste drepturi sunt exercitate de reprezentant din numele reprezentatului și nu în nume propriu.

Chiar și în situația când reclamantul a posedat și a folosit automobilul în nume propriu, aceasta nu presupune existența dreptului de proprietate asupra bunului dat. Așa cum prevede art. 315 alin. (1) CC, proprietarul are drept de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunului.

Însă, Cisteacov Alexandr nu putea dispune din nume propriu de un bun ce nu-i aparține, iar toate acțiunile pe care le-a pretins ca efectuate din nume propriu (contracte de asigurare, reparație, testare, etc.), eronat au fost interpretate ca atare, deoarece toate au fost efectuate din numele proprietarului, împuternicit prin procura din 18.06.2010.

Pornind de la cele menționate, Colegiul conchide că instanțele ierarhic inferioare au constatat dreptul de proprietate a lui Cisteacov Alexandr asupra automobilului de model Volkswagen Touran, n/î C OL 156, însă nu au menționat în urma cărui temei juridic dreptul de proprietate a lui Cazimir Vitalie a fost transmis lui Cisteacov Alexandr, adică nu este indicată calea legală prin care dreptul de proprietate a fost transferat.

Prin urmare, pentru a avea loc transferul dreptului de proprietate între persoane, urmează a fi încheiat valabil un contract translativ de proprietate.

În acest sens, nu constituie temei de recunoaștere a dreptului de proprietate mențiunea instanțe cum cp reclamantului i sa eliberat de către pîrît o procură generală, cu toate drepturile asupra automobilului, inclusiv și de a înregistra automobilul pe numele său, care se eliberează, după cum se obișnuiește, în locul întocmirii unui contract de vânzare-cumpărare.

În această ordine de idei, Colegiul conchide netemeinicia acțiunii înaintate de Cisteacov Alexandr împotriva lui Cazimir Vitalie, intervenineți accesorii Musteață Elizaveta și Ministerul Finanțelor al RM privind recunoașterea dreptului de proprietate asupra automobilului.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa în partea recunoașterii dreptului de proprietate decizia Curții de Apel Chișinău din 04.03.2014 și hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08.11.2013 și de a adopta în această parte o hotărîre nouă de respingere a acțiunii.

Ținînd cont de cele expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Ministerul Finanțelor al RM.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2014 și hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 noiembrie 2013 în partea recunoașterii dreptului de proprietate și se adoptă în această parte o hotărîre nouă după cum urmează.

Se respinge acțiunea lui Cisteacov Alexandr împotriva lui Cazimir Vitalie, intervenineți accesorii Musteață Elizaveta și Ministerul Finanțelor al RM privind recunoașterea dreptului de proprietate asupra automobilului de model Volkswagen Touran, n/î C OL 156.

În rest decizia Curții de Apel Chișinău din 04 martie 2014 și hotărîrea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 noiembrie 2013 se menține.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Ion Corolevschi

Ion Druță

Sveatoslav Moldovan

Iuliana Oprea